

UDK 378.147

**OLIY TA'LIMDA GIBRID TA'LIM SHAROITIDA RAQAMLI BAHOLASH
ORQALI KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISH METODIKASI**

XOJIMURODOVA MUXLISA FAYZULLA QIZI

Yangi Asr Universiteti o'qituvchisi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti mustaqil izlanuvchisi

Toshkent shahri, Olmazor tumani, Beruniy ko'chasi 13

Chirchiq shahri, Amir Temur ko'chasi 104, 111700

Tel.: +998 97 706 16 45

+998 99 993 99 64

ANNOTATSIYA

Mazkur tezisdagi oliy ta'limda gibriddagi ta'lim sharoitida talabalarning kompetensiyalarini raqamli baholash vositalari orqali aniqlash va rivojlantirish masalasi yoritiladi. Tadqiqotda baholashni faqat yakuniy natijani qayd etuvchi jarayon emas, balki talabaning o'quv faoliyatini boshqaruvchi pedagogik mexanizm sifatida tashkil etish taklif qilinadi. Kompetensiyaga asoslangan raqamli baholashning asosiy elementlari sifatida aniq mezonlar, rubrikalar, elektron portfolio, formatif qayta aloqa va refleksiya belgilandi. Gibriddagi ta'limda auditoriya va onlayn faoliyatning o'zaro bog'lanishi natijasida baholashning uzluksizligi va shaffofligini ta'minlash imkoniyatlari asoslandi.

Kalit so'zlar: gibriddagi ta'lim, raqamli baholash, kompetensiya, raqamli pedagogika, elektron portfolio, rubrika, formatif baholash.

ABSTRACT

This thesis examines the development and assessment of students' competencies through digital assessment in higher education under blended learning conditions. Digital

assessment is considered not only as a tool for recording final results, but also as a pedagogical mechanism for regulating learning activities. The proposed approach combines clear assessment criteria, rubrics, e-portfolios, formative feedback and reflection. The study argues that integrating classroom and online activities can increase the continuity, transparency and practical relevance of competency-based assessment.

Key words: blended learning, digital assessment, competency, digital pedagogy, e-portfolio, rubric, formative assessment.

АННОТАЦИЯ

В тезисе рассматривается методика формирования и оценивания компетенций студентов в условиях смешанного обучения в высшем образовании с использованием цифровых средств оценивания. Цифровое оценивание рассматривается не только как средство фиксации конечного результата, но и как педагогический механизм управления учебной деятельностью. В качестве основных элементов предложены четкие критерии, рубрики, электронное портфолио, формативная обратная связь и рефлексия.

Ключевые слова: смешанное обучение, цифровое оценивание, компетенция, цифровая педагогика, электронное портфолио, рубрика, формативное оценивание.

KIRISH

Oliy ta'limda gibridd ta'limning rivojlanishi o'qitish bilan bir qatorda baholash jarayonini ham qayta tashkil etishni talab qilmoqda. An'anaviy baholashda talabning yakuniy natijasi asosiy mezon sifatida qaralsa, kompetensiyaga asoslangan ta'limda bilimni amaliy vaziyatda qo'llash, muammoni hal etish, kommunikatsiya, hamkorlik va refleksiya kabi faoliyatlar ham hisobga olinadi. Shu sababli raqamli baholashni oddiy onlayn test bilan tenglashtirish metodik jihatdan yetarli emas.

UNESCO raqamli pedagogikani o'qitish va o'rganish jarayonlariga raqamli texnologiyalarni maqsadli integratsiya qilish bilan bog'laydi [1]. Oliy ta'limdagi raqamli

transformatsiya esa ta'lim mazmuni, pedagogik jarayon va baholashni ham qamrab oladigan tizimli o'zgarish sifatida qaraladi [2]. Demak, gibrid ta'limda baholashning raqamli shakli kompetensiyaviy yondashuv bilan uyg'unlashishi zarur.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda tizimli, kompetensiyaviy, faoliyatga yo'naltirilgan va qiyosiy yondashuvlardan foydalanildi. Raqamli baholashning metodik imkoniyatlarini aniqlashda formatif va summativ baholashning o'zaro farqi, auditoriya va onlayn faoliyatning integratsiyasi hamda talabani mustaqil ta'lim natijalarini qayd etish imkoniyatlari tahlil qilindi. Modelning asosiy mezon — baholash vositasi talabani real kompetensiyasini namoyon qilishiga xizmat qilishi kerakligi haqidagi tamoyildir.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tahlil natijasida gibrid ta'lim uchun raqamli kompetensiyaviy baholashning besh bosqichli metodik sikli taklif etildi: 1) kompetensiyani aniqlash; 2) kuzatiladigan faoliyat indikatorlarini belgilash; 3) raqamli topshiriq va baholash mezonini ishlab chiqish; 4) formatif qayta aloqa berish; 5) elektron portfolio va refleksiya asosida yakuniy xulosani shakllantirish.

Birinchi bosqichda o'qituvchi fan bo'yicha kutilayotgan kompetensiyani aniq ifodalaydi. Masalan, ingliz tili fanida "matnni tushunadi" kabi umumiy natija o'rniga "akademik matnning asosiy g'oyasini aniqlaydi, dalillarni ajratadi va o'z fikrini manbaga tayangan holda asoslaydi" kabi kuzatiladigan natija belgilanadi. Ikkinchi bosqichda mazkur natijani isbotlovchi faoliyat indikatorlari aniqlanadi.

Uchinchi bosqichda raqamli topshiriq ishlab chiqiladi. Gibrid ta'lim sharoitida bunday topshiriq auditoriyada muhokama qilingan muammoni onlayn muhitda individual yoki guruhli loyiha orqali davom ettirishi mumkin. Bunda elektron portfolio talabani bir martalik javobini emas, balki rivojlanish dinamikasini ko'rsatadi. Rubrika esa baholash mezonlarini oldindan ochiq belgilab, subyektivlikni kamaytirishga yordam beradi.

To‘rtinchi bosqich — formatif qayta aloqa — kompetensiyaviy baholashning eng muhim jihatlaridan biridir. Talaba faqat “to‘g‘ri/noto‘g‘ri” natijani emas, keyingi faoliyatini qanday yaxshilashi mumkinligini bilishi kerak. Beshinchi bosqichda portfolio va refleksiya asosida talabaning kompetensiya rivoji umumlashtiriladi. OECD materiallarida ham raqamli va gibrid muhitda kompetensiyalarni rivojlantirishda raqamli vositalardan foydalanish, kommunikatsiya, hamkorlik va o‘zini baholashning ahamiyati ko‘rsatiladi [3].

Taklif etilayotgan metodikada baholashning auditoriya va onlayn qismlari bir-birini takrorlamaydi. Auditoriyada og‘zaki muloqot, munozara, amaliy mashq yoki rolli o‘yin tashkil etilsa, onlayn muhitda individual izlanish, elektron portfolio, yozma topshiriq va refleksiya bajarilishi mumkin. Shu orqali gibrid ta’limning ikki muhiti yagona kompetensiyaviy natijaga xizmat qiladi.

XULOSA

Gibrid ta’lim sharoitida raqamli baholash kompetensiyaga asoslangan ta’limning texnik qo‘shimchasi emas, balki uning muhim metodik komponenti sifatida tashkil etilishi lozim. Tadqiqotda taklif etilgan besh bosqichli sikl — kompetensiyani aniqlash, faoliyat indikatorlarini belgilash, raqamli topshiriq yaratish, formatif qayta aloqa va portfolio-refleksiya — talabaning bilimini amaliy kompetensiyaga aylantirishni kuzatish imkonini beradi.

Amaliy jihatdan oliy ta’lim muassasalarida fan sillabuslariga raqamli baholash mezonlarini kiritish, rubrikalardan foydalanish, elektron portfolio yuritish va talabalarga muntazam formatif qayta aloqa berish tavsiya etiladi. Keyingi tadqiqotlarda mazkur metodikani ingliz tili fanida tajriba-sinovdan o‘tkazib, uning kommunikativ kompetensiya rivojiga ta’sirini empirik ko‘rsatkichlar asosida aniqlash maqsadga muvofiq.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. UNESCO. ICT Competency Framework for Teachers. Version 3. Paris: UNESCO, 2023.

2. UNESCO. Putting digital transformation at the heart of higher education systems. Paris: UNESCO, 2023.
3. OECD. Building Competencies for Digital and Green Innovation in Higher Education. OECD Education Spotlights, No. 12. Paris: OECD Publishing, 2024.
4. European Commission. Digital Education Action Plan 2021–2027. European Education Area.
5. UNESCO IITE. ICT Skills Development in the Republic of Uzbekistan: Insight Report with Recommendations. UNESCO IITE, 2025.